

Инсон ва қонун

www.hudud24.uz

2022 йил 29 март
сешанба
№ 11 (1319)

www.hudud24.uz
insonvaqonun@adliya.uz
fb.com/hudud24official/
t.me/hudud24official/

hudud24
Endi 24 soat siz bilan!

Энг сўнги хабарлар
Хуқуқий маълумотлар
Таҳлилий мақолалар
Мурожаатга жавоблар

27 МАРТ куни Тошкент шаҳрида ногиронлиги бўлган шахсларни оммавий равишда спортга жалб этиш, уларнинг соғлигини яхшилаш мақсадида Адлия вазирлиги Ўзбекистон енгил атлетика федерацияси билан ҳамкорликда “Биз биргамиз!” ижтимоий лойиҳаси доирасида “Чексиз имкониятлар марафони”ни ўтказди.

ЧЕКСИЗ ИМКОНИАТЛАР МАРАФОНИ

Марафонда ногиронлиги бўлган 100 га яқин шахслар иштирок этди. Уларнинг рўйхати Ўзбекистон ногиронлар, Кўзи ожизлар ва Карлар жамиятлари томонидан тақдим этилган номзодлар ҳисобига шакллантирилган.

Мазкур турдаги, яъни Ўзбекистонда ногиронлиги бўлган шахслар учун алоҳида номинацияларга эга бўлган марафон илк мартаба ўтказилди.

Марафонда кўришда ва эшитишда нуқсони бор ҳамда бошқа турдаги жисмонан имконияти чекланган шахслар учун жами уч турдаги номинация бўйича иштирокчилар 1-3 ўрин ҳамда марафоннинг энг ёш, энг ёши улур иштирокчи номинацияларида тақдирланди.

Ушбу марафон ШОС халқаро ярим марафони ва Тошкент “Наврўз” марафони билан ўтказилди. Марафон иштирокчилари ўртача 50-150 минг сўмга бадал тўлаб иштирок этаётган бўлса, имконияти чекланганлар учун иштирок этиш бепул қилиб берилди.

Бундан ташқари, тадбир иштирокчиларининг барчасига алоҳида тадбир учун махсус тайёрланган эсдалик медаллар топширилди.

Шунингдек, тадбир давомида “Биз биргамиз!” ижтимоий лойиҳасининг илк хайрия тадбирларидан бири ногиронлиги бўлган шахслар томонидан тайёрланган маҳсулотларнинг савдо ярмаркаси ташкил этилган бўлиб, бунда ногиронлиги бўлган шахслар томонидан ўз уйларида тайёрланган хунармандлик маҳсулотларининг савдоси амалга оширилди.

Адлия вазирлиги
Жамоатчилик билан алоқалар бўлими

Шу сонга хабар

“ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ УЙИ” ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

Бугунги кунда инсон ҳуқуқлари соҳасида илмий-ҳуқуқий базанинг тизимли шакллантирилишини ташкил этиш муҳим вазифалардан биридир. 2021 — 2023 йилларда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашида Ўзбекистон Республикасининг аъзолиги самарали амалга оширилишини таъминлаш белгиланган эди. Шу мақсадда жорий йил 25 мартда Президентимизнинг “Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази фаолиятининг моддий-техника таъминотини янада яхшилаш тўғрисида”ги Қарори қабул қилинди.

Қарор билан Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказида Инсон ҳуқуқлари бўйича ахборот-кутубхона маркази — “Инсон ҳуқуқлари уйи” ташкил этилди.

Шунингдек, Марказнинг инсон ҳуқуқлари соҳасида илмий-ҳуқуқий базани тизим-

лаштириш, ўқув, илмий-услубий ва оммабоп нашрлар ҳамда халқаро шартномаларнинг давлат тилидаги тўпламлари доимий чоп этилишини таъминлаши белгиланди.

Эндиликда Марказда инсон ҳуқуқларини таъминлашга оид ислохотларнинг хронологиясини юритиш, фуқаролар ва илмий тадқиқотчиларга инсон ҳуқуқлари бўйича тизимлашган илмий-ҳуқуқий манбалардан фойдаланиш учун кенг имкониятлар яратилади.

Ўз навбатида, Марказ ходимларини рағбатлантириш чоралари ҳам кўрилади. Юқори касб маҳоратига эга бўлган ҳамда Марказ фаолияти самарадорлигини оширишга катта ҳисса қўшаётган ходимларни янада рағбатлантириш мақсадида Адлия органлари ва муассасаларини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан йиллик меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг 50 фоизи миқдорида Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази ходимларини моддий рағбатлантириш махсус фонди ташкил этилди. Махсус фонд маблағлари Марказ ходимларини моддий рағбатлантиришга йўналтирилади.

ОЛИЙ МАЖЛИС СЕНАТИ ТОМОНИДАН ЯНГИ ТАХРИРДАГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING МЕХНАТ КОДЕКСИ МАЪҚУЛЛАНДИ

Янги тахрирдаги Меҳнат кодексда қандай янгилик ва ўзгаришлар бор?

- Аввало, ушбу кодекс ҳаволаки нормалардан халос этилиб, тўғридан-тўғри ишлайдиган хусусиятга эга бўлиб, қўшимча қонун-ости ҳужжатларни қабул қилишни талаб қилмайди;
- иш берувчи субъектлар сифатида нафақат ташкилотлар, балки уларнинг таркибий бўлинмалари, шунингдек, жисмоний шахслар ҳам белгиланмоқда;
- меҳнат соҳасидаги ижтимоий шерикликка оид алоҳида бўлимда мазкур муносабатларнинг ҳуқуқий асоси очиқ берилмоқда;
- шахсий меҳнат муносабатлари тушунчаси, субъектлари ва вужудга келиш асослари;
- иш берувчининг иш билан таъминлаш ва бандлик соҳасидаги мажбуриятлари;
- ходимларнинг шахсий маълумотларини ҳимоя қилиши;
- хизмат текшируви;
- ишлаб чиқаришдаги таълим шартномаси;
- ходим билан иш берувчи ўртасидаги меҳнат муносабатларининг характери ва меҳнат фаолиятини амалга ошириш билан боғлиқ меҳнатни тартибга солишнинг ўзига хос хусусиятлари;
- ходим меҳнатининг характерига кўра тартибга солиш хусусиятлари, микрофирмалар ва иш берувчи — жисмоний шахсларда ишлайдиган шахсларнинг меҳнатини тартибга солиш хусусиятлари;
- ходимларнинг ўз меҳнат ҳуқуқларини ўзи ҳимоя қилиши;
- меҳнат қонунчилиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларини ўз ичига олган бошқа ҳужжатларнинг бажарилишини назорат қилиш ва текшириш каби нормаларни янгилик сифатида эътироф этиш ўринли.

Бугунги рақобат муҳитида вужудга келаётган меҳнат муносабатлари иштирокчилари бўлган иш берувчи ва ходим ўртасидаги ўзига хос муносабатларни эътиборга олган ҳолда илгари ҳуқуқий тартибга солилмаган масофадан ишлаш, касаначилик, вахта услубида ишлаш, тиббиёт ходимлари, педагог ходимларни, спортчиларни, яқка тартибдаги тадбиркорларда, алоҳида жисмоний шахсларда ёлланиб ишлаётган (уй хизматчилари, шахсий хайдовчи, энага, ошпаз ва бошқа)ларни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солувчи нормалар ўз ифодасини топди.

Шунингдек, янги тахрирдаги кодексда аҳоли бандлигини таъминлаш жараёнини, электрон меҳнат шартномаларини тузиш, электрон меҳнат дафтарчаларини юритиш жараёнини ягона миллий меҳнат тизимида рақамлаштириш билан боғлиқ механизмни назарда тутувчи нормалар ҳам белгиланди.

Шу билан бирга, амалдаги Меҳнат кодексдаги “Давлат ижтимоий суғуртаси” номли боб янги тахрирдаги кодексга киритилмаганлигини ҳам янгилик сифатида эътироф этиш мумкин.

Хуршидахон БУРХАНХЎЖАЕВА,
ТДЮУ Меҳнат ҳуқуқи кафедраси доценти,
юридик фанлар номзоди

2022 йил 1 апрелдан ҚОНУНЧИЛИКДА НИМАЛАР ЎЗГАРМОҚДА?

НАФАҚАЛАР ОШИРИЛДИ

НОГИРОНЛИГИ бўлган шахслар, айниқса, доимий парваришга муҳтож бўлган болаларни парваришлайётган оилаларни давлат томонидан ижтимоий қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштириш мақсадида меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга бериладиган ногиронлик нафақаси ҳамда иш стажы тўлиқ бўлмаган чоғдаги ногиронлик пенсиясининг энг кам миқдори қўшимча тўловни ҳисобга олган ҳолда 440 минг сўмдан 622 минг сўмгача оширилди.

Ўзгалар парваришига муҳтож ногиронлиги бўлган 18 ёшгача болаларнинг парвариши билан банд бўлган боланинг қонуний вакилига ҳар ойда 500 минг сўм миқдоридан нафақа тўлови жорий этилди.

ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ КУЧАЙТИРИЛМОҚДА

Ўзгалар парваришига муҳтож болалар тўғрисидаги маълумотлар Тиббий-ижтимоий хизматларни ривожлантириш агентлиги ҳамда Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан ўзаро электрон ҳужжат алмашинуви орқали бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига электрон шаклда тақдим этиб борилади.

Парваришlash нафақаси фуқароларнинг давлат хизматлари марказлари ёки Ягона интерактив давлат хизматлари порталига қилган мурожаатлари асосида бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг туман (шаҳар) бўлимлари томонидан тайинланади ва тўланади.

СУБСИДИЯ МИҚДОРИ ОШИДИ

2022 йилда субсидияларнинг камида 40 фоизи хотин-қизларга йўналтирилади. Тадбиркорликни янги бошлаётган хотин-қизларга

ажратилаётган субсидия миқдори 7 миллион сўмдан 10 миллион сўмга оширилди.

“Хунарманд” уюшмаси қошидаги хунармандчилик марказларида камида 40 фоиз тадбиркор хотин-қизлар томонидан ишлаб чиқарилган маҳсулотлар жойлаштирилиши белгиланди.

ИЖАРА УЧУН КОМПЕНСАЦИЯ

Энди ижарада турган “Аёллар дафтари”га киритилган эҳтиёжманд хотин-қизларга ижара тўловининг 50 фоизи, кўпи билан 500 минг сўмгача компенсация берилди.

Шунингдек, уй-жой шароитларини яхшилашга муҳтож бўлган, “Аёллар дафтари”, “Ёшлар дафтари” ва “Темир дафтар”га киритилган, етим ёки ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган вояга етган уй-жойга муҳтож хотин-қизларни ижара ҳуқуқи асосида вақтинчалик жойлаштириш учун ижтимоий уй-жойларни “Халқпарвар” комиссиялари билан келишган ҳолда иккиламчи уй-жой бозоридан сотиб олишга рухсат берилди.

БОҒЧА ТЎЛОВИДА ИМТИЁЗ

Боқувчисини йўқотган хотин-қизларнинг фарзандлари давлат боғчаларига тўланадиган ота-оналар бадалидан озод қилинди. Уларнинг 3 ёшгача фарзандлари учун нодавлат боғчаларга бюджетдан субсидиялар ажратиладиган бўлди.

Тўлиқ қувват билан ишламаётган давлат боғчаларига 2 ёшдан 3 ёшгача болаларни пуллик хизмат кўрсатиш шаклида қабул қилишга рухсат берилди.

Кечки сменада хотин-қизлар ишлайдиган корхона ва ташкилотлар ўз ҳузурда боғча ташкил қилганда, улардаги тарбиячиларнинг иш ҳақи бюджетдан қоплаб бериладиган бўлди.

АХБОРОТ АЛМАШИНУВИ ҚУЛАЙЛИК ЯРАТАДИ

Судлар томонидан чиқарилган никоҳни бекор қилиш тўғрисидаги, ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилганлик тўғрисидаги қарорлар

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг ахборот тизимидан онлайн режимда Давлат хизматлари агентлигининг ахборот тизимига ҳамда “Ижтимоий ҳимоя ягона реестри” ахборот тизимига ушбу қарорлар чиқарилган кунда қабул қилиниши йўлга қўйилмоқда.

Бунда, суднинг қарорларига мувофиқ болаларнинг ота, она ёки уларнинг ўрнини босувчи шахс қарамоғида қолдирилганлиги ҳамда ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилган ота-оналар ва болалар тўғрисидаги маълумотлар бўйича ўзаро электрон ахборот алмашинуви таъминланади. Бу эса аҳолига қулайлик яратади, овоғарчиликларнинг олди олинади.

КЕКСАЛАРГА ЁРДАМ

Ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз кексалар ва ёлғиз яшайдиган кексалар ҳар йили бир мартаба санаторийларда бепул соғломлаштирилиши белгиланди.

Жорий йил 1 апрелдан шароити оғир ва кам таъминланган кексаларга рецептга асосан 3 ойлик эҳтиёж асосида дорилар, тиббий ва махсус протез-ортопедия мосламалари олиб берилди ҳамда жарроҳлик амалиётларининг харажатлари қопланади.

Оғир ташхисли касал ҳамда ногирон кексаларга шифокорлар рецептларига мувофиқ, 3 ойлик эҳтиёждан келиб чиқиб дори воситаларининг 50 фоизгача суммаси компенсация қилинади.

БЕПУЛ МАДАНИЙ ҲОРДИҚ

Энди кексаларнинг жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишлари учун абонемент харажатлари қопланади.

Давлат театрлари ва музейларига кексалар учун чипта нархлари тўлиқ қоплаб берилди.

КОРРУПЦИЯНИНГ ОЛДИ ОЛИНАДИ

“UzAuto Motors” АЖ томонидан ишлаб чиқарилаётган автомобил-транспорт воситаларини сотиб олиш жараёнида коррупция ҳолатларининг олдини олиш, аҳоли ва тадбиркорлик субъектларига қулай шарт-шароитлар яратиш мақсадида “UzAuto Motors” АЖ автомобил-транспорт харид қилиш бўйича шартнома тузган шахсга автоматик равишда расмийлаштирилдиган ҳисоб-маълумотни Ички ишлар вазирлиги Жамоат хавфсизлиги департаменти Йўл ҳаракати хизмати фақат электрон шаклда тақдим этиши белгиланди. Бу билан автомобил-транспорт сотиб олиш бўйича шартномаларни бошқа шахсларга сотишнинг олди олинади.

**Хизматлар
лицензияланган, аммо...**

Баъзи бир шу йўналишда ишлаётган ижтимоий тармоқлардаги саҳифалар, хусусан, телеграм каналлари, гуруҳларда бўлаётган суҳбатларни беихтиёр кузатиб, очиги, ғашингиз келади. Наҳотки, одам боласи ўзининг йиллар давомида яшаб келган ҳаётдан биргина психологнинг фикри сабабли кечиб кета олса?! Инсон ўзининг шахсий аурасини, айниқса, оилавий муҳитини бегона дунёқараш билан бир зумда ўзгартириши мумкинлигини ҳеч тушуна олмайсиз.

Шу ўринда бир гапни айтиб ўтмасам бўлмайди — кўпчилик психолог (хизматлари лицензияланган!!!) хотин-қизларимизнинг оилавий муаммоларни ҳал қилишда аёлни эгоистликка ўргатиши менга фожиадек бўлиб туюлади.

Миллий менталитетимиз, муқаддас динимизда аёлнинг оиладаги ўрнига алоҳида эътибор берилади. Қадимдан кўпни кўрган момоларимиз, буви-жонларимиз, онамиздан ўзбек аёли, мусулмон аёл қандай бўлиши кераклиги ҳақида болаликдан сабоқ олиб улғаямиз.

Лекин бугунга келиб хотин-қизларимизнинг кўпчилигига қандай яшашни психологлар ўргатишмоқда. Ҳаммаси замонга яраша бўлади-да, дерсиз. Тўғри, ўта замонавийлашиб кетдик. Ҳатто турмуш қурган қизи уйга қайтиб келса, авваллари ота-онаси маҳалладаги тўй-маъракага боролмай, одамларга кўшилолмай юрарди, уяларди, андиша қиларди. Афсуски, замонавийлик деган янги анъана келиб, бу андиша пардаси ҳам кўтарилди.

**“Ўғлимга психолог
керак...”**

Яқинда ишдан кейин бир кечки курсда ўқидим. Уч фарзандли келинчақ ҳам биз билан ўқиди. Уй тутуми қандайлиги, қўл-оёғи чаққонлиги қадам босишдан, яхши тарбия кўргани шундоққина юз-кўзидан, гап-сўзидан, ўзини тутишидан кўришиб турибди. Негадир эътибор бермаган эканман, гапирганида бирор нарсдан таъсирланса, қош-кўзлари учиб, юзида ҳам шундай ҳолатлар кузатиларкан. У билан яқин бўлиб кетдик. Бир куни у менга:

— Ўғлимга психолог керак, опажон, — деб қолди. Сабабини сўрасам. — Уйдаги жанжалларни кўриб, нотинчликда катта бўлаёпти болам бечора. Ишга кираман деб мен шу ерда ўқияман диплом учун. Қўлимда ҳунарим бор. Лекин дипломим йўқ, ўқимаганман. Одам ҳаётининг қандай бўлишини олдиндан билмас экан. Билганимда мен ҳам эртарақ ўқиган бўлардим.

— Нега ундай дейсиз, Сизга қараб, ҳавасим келади, — дедим унинг пазандалигини мактаб, кайфиятини кўтармоқчи бўлиб.

Суҳбатдошимнинг саломатлиги мени ўйлантириб қўйди. Ҳали ўттизга кирмаган аёл... ҳаракатларида инсульт аломатлари сезилиб турибди. Бу дард уни йиқитиши мумкин, ахир! Золим қайноналар ҳақида кўп эшитганману шундай ширинсухан, пазанда, чаққон, очик

БУГУН психология деган соҳа замонавий бизнес ўчоғига айланиб бормоқда. Энг ёмони, психолог таъсирига тушиб қолиш ҳолатлари юртдошларимиз орасида кўп кузатилмоқда. Психологияга қизиққан бир инсон сифатида замондошларим, айниқса, хотин-қизларнинг “пултопар”лар сиртмоғига тушиб қолаётганига ачинаман, рости.

70 минг сўмлик орзу ПСИХОЛОГИЯ ЎЗИНИ АЛДАШ САНЪАТИМИ?

ЎХУД

юзли, кулиб гапирадиган келини ёқтирмаслик мумкинми, деб ўйлаб қолдим.

Суҳбатдошим тақдирдан кўп нолимади. Дарсдан кейин шошилганича уйига кетди. Лекин унга психолог излаш масъулияти менда қолганди.

Хуллас, ана шунақа пайтда психологга эҳтиёж пайдо бўлади-да!

Психологлар хизмат нархи билан қизикдим. Пойтахтимизда бу соҳа анча ривожланганини билардим лекин психолог хизматидан фойдаланишга эҳтиёжим бўлмагани учун ҳеч алоҳида вақт ажратмагандим. Кўз ўнгимда оиласи нотинч, саломатлиги ўзини йиқитар даражага келган аёл турибди. Бир тайинли психолог топсам, деган умидда бўш вақтимда кузатадиган телеграм каналларига мурожаат қилдим.

Сертификат олиш мумкин бўлган психология курсларининг нархлари билан қизиқдик. Уларнинг бирида биринчи босқичи 3 миллион 300 минг сўм, иккинчи босқичи 5 миллион 300 минг сўм экан. Бошқасидаги нарх ҳам бундан қолишмайди.

**“Идеал турмуш ўртоқ...”
қанча туради?**

Ҳозир аҳоли орасида энг оммалашган телеграм ижтимоий тармоғида бир-бирдан ажойиб, антиқа эълонларга кўзингиз ташади. Масалан, мана бундай:

“Орзуларингиз амалга ошмай, орзулигича қоляптими? Ёки Сиздан узоқдами? Унда уларни кодлаштиринг ва жуда тезда орзуингизга етишинг. Масалан, пул кодлари — “Доимий даромад”, “Пулларга магнит”, “Чексиз пул оқими”, “Бой ва бадавлатлик”, “Тўқин-сочин ҳаёт”, “Омад ва даромад коди”, “Янги уй учун код”, “Машина учун код”, “Идеал турмуш

ўртоқ учун код”.

Хуллас, хоҳлаган орзуингизни кодлаштиришга буюртма беришингиз мумкин. Нархи 70 минг сўм. Тўловдан кейин паспортингизни юборасиз. Истаган орзуингизни айтасиз.

Фақатгина БУГУН ва ЭРТАГА 3 та код бирга-лиқда чегирма асосида арзон нархда ясаб берилади.

Ҳозирроқ мурожаат қилинг”.

Ажойиб эълон-а?! Айниқса, “Идеал турмуш ўртоқ учун код”нинг ясаб берилиши! Бугунги оилавий ажримлар кўпайган замонда-я! 70 минг сўмга идеал турмуш ўртоқ ваъда қилишяпти “учар” психологларимиз!

Қайси соғлом фикрли одам шу гапларга ишонади, амал қилади? Лекин психологларда ишонтириш қобилияти кучли бўлади!

Буниси-ку, арзон, ҳамёнбон эълон. Мана бунисига нима дейсиз? Шунақа эълонлар психологликка даъвогарларни кўпайтирмаяптими?!

“Бугун ЖУДА КАТТА ИМКОНИАТнинг охириги қабул куни!!!

1 миллион сўм эвазига Профессонал психолог тайёрлаш курсида рўйхатдан ўтинг ҳамда оила ва бола психологияси курсини бепул ютиб олишингиз мумкин бўлади.

4 ТА ҚОНУНИЙ КУЧГА ЭГА ДИПЛОМ ВА СЕРТИФИКАТЛАРНИ ҚЎЛГА КИРИТИНГ!!!

Ҳаммаси қонуний 100 фоиз ишончли ҳамда сиз ўзингизнинг иш фаолиятингизни бошлашингиз мумкин!!!”

ТВдаги аксарият муносабат билдириладиган дастурларда психолог иштирок этиши одат тусига кириб, кўпчилигимиз таниш чехраларнинг бир хиллик касб этадиган гапларига қизиқиш у ёқда турсин, эътибор ҳам бермай қўйганмиз. Айримларининг гапини эшитиб, психология ўзини алдаш санъатими, деган фикрга ҳам келасиз.

Бу мавзуда бекорга фикр билдирмаяпмиз. Бизни ўйлантирган масала — бугун аҳоли орасида профессионаллар қолиб, саводи хаминқадар кишилардан нажот излаётганлар кўпайганлигидир. Профессонал психология ҳақида гап кетганда, оқни қорадан ажратиш учун биргина нейропсихолог профессор Зарифбой Ибодуллаевнинг “Асаб ва руҳият” илмий-тиббий марказини эсга олиш етарли. Билими етарлича бўлмаган психологлар қабулига бориш эса, аслида қассобга ўхшаган чаласавод жарроҳнинг қўлига ўзини топширишдек гап!

Айниқса, болалар ва ўсмирлар билан боғлиқ жараёнларда психолог иштироки ҳар қандай онгли кишини ўйлантиради. Руҳий ҳолатидан шикоят қилиб, биз тилга олган непрофессонал психологларга мурожаат қилаётганларнинг аксарияти хотин-қизлардир.

**Психологик иммунитет
нима?**

Бу ҳақда тажрибали психолог шундай дейди: “Иммунитети паст одам дарров шамоллаб қолади” дейишади. Буни ҳаммамиз биламиз. Психологик иммунитет ҳақида эшитганмисиз?

Сал гапга аразлайдиган, йиғлайдиган ва шу сабабли дарров жанжаллашиб кетадиган одамларнинг психологик иммунитетини ўта паст бўлади. Бундайлар дарров невроз касаллигига чалинишади, депрессияга тушиб қолишади ва бундан психологик ёрдамсиз чиқишга анча қийналишади. Психологик иммунитетни

қандай қилиб ошириш мумкин?

Агар тана иммунитетини жисмоний чиниқиш орқали кучайтирилса, психологик иммунитет руҳиятни чиниқтириш орқали кучайтирилади.

Хўш нима қилиш керак?

Психологик иммунитет қандай йўллар билан кучайтирилади?

Авваламбор инсон илмли бўлиши керак. Илмли дегани — бу олий маълумотли бўлиш дегани эмас. Ҳар бир инсон, айниқса ёшлар тарбия бора-сидаги китобларни ўқиб, ибрат берувчи ҳикояларнинг тинглаб, ҳаёт тажрибасига эга бўлган инсонлар суҳбатини тинглаб, катталар ўғитига амал қилиб яшаса, унда психологик иммунитет шаклланиб боради”.

**Профессоналликка
даъвогарлар кўпайди**

Юқорида бир нечта ҳолатни кузатдик. Бугун ўқувчи ёшлар билан ишлаётган мактаб психологлари қандай ишлашмоқда? Улардан ота-оналар розими? Мактаб психологига ўсмирлар, тарбияси оғир болалар билан ишлашда нималарга эътибор бериши зарур? Вояга етмаганлар жиноятчилигининг олдини олишда психологнинг вазифаси қандай? Бу саволларнинг жавоблари оғриқли, албатта.

Хулоса ўрнида таҳлил қиладиган бўлсак, бугунги кун талаби билан солиштирганда, “Психология” йўналишида олий маълумотли кадрлар етишмайди. Бугун аҳолининг психологияга қизиқиши эса, юқори. Бу соҳада профессионалликни даъво қилиб, ўртамак нархга ишлайдиганлар ҳам топилаёпти. Профессоналман, дейдиганлар ҳам арзон нархда, аҳолининг топиш-тутишига қараб ишлаётгани йўқ! Аслида психолог деган шарафли касб эгаси бўлиш осон эмас. Бу шарафли касб профессонал бўлмаганлар учун шунчаки бажариладиган иш бўлмаслиги жуда муҳим! Инсоннинг онг ости билан ишлаш ўйинчоқ иш эмас! Одамларнинг пулини олиб, ишончига кириб, лаққиллатиш ҳам ҳеч бир фибригарлик, жиноий ишдан кам эмас!

Бир сўз билан айтганда, бугун аҳолининг психолог қабулига киришга бўлган талаби юқори! Жиноятчилик ҳолатлари, нотинч оилалар сони юқорилигича қолмоқда. Демак, соҳада кадрлар тайёрлаш масаласига етарлича эътибор бериш вақти келди. Ана шундагина Ўзбекистонда профессонал психология ривожланади. Соддароқ қилиб айтганда, бу соҳанинг давлат даражасида ривожланиши жуда муҳим. Шундагина, Ўзбекистонда психология ҳозир ўзини психологман деб атаб, аслида мақсади мўмай пул топиш бўлиб қолаётган ўртамак, аниқроқ айтганда, ундан ҳам паст даражадаги психологликка даъвогарларнинг пултопар маконига айланиб қолмайди! Бу соҳада аниқ бир қонунчиликни шакллантирсак, фақат ҳаммени қаппайтиришни ўйлайдиган чаласавод, дину дунё илмидан беҳабар кўча психологларига эса, ишимиз тушмайди.

**Гулбахор ОРТИҚҲҲАЕВА,
“Инсон ва қонун” мухбири**

ТУМАН АДЛИЯ БЎЛИМЛАРИ

АДЛИЯ ОДАМЛАР ОРАСИДА

Жумладан, жамиятнинг тегишли жавоб хатига асосан, 2021 йил сентябрь-декабрь ойлари учун жами 18 нафар ишчи ходим билан умуман ҳисоб-китоб қилинмасдан, ойлик иш ҳақидан қарздорлиги мавжудлиги маълум қилинган.

БУХОРО ВИЛОЯТИ

“Нефтьгазқурилиштаъмир” АЖдан

201 миллион 463 минг 697 сўм
иш ҳақи ундирилди

БУХОРО шаҳар адлия бўлими томонидан давлат органлари, корхона, ташкилот ва муассасаларда инсон ҳуқуқлари соҳасидаги қонун ҳужжатларига риоя қилиниши ҳолати сўров йўли билан ўрганиб чиқилганда, шаҳардаги “Нефтьгазқурилиштаъмир” акциядорлик жамияти томонидан айрим қонунбузилишларга йўл қўйилганлиги, хусусан, жамият ишчи ходимларининг ойлик иш ҳақидан қарздорлиги мавжудлиги аниқланган.

Ҳолбуки, Меҳнат кодексининг 161-моддасида белгиланганидек, меҳнатга ҳақ тўлаш муддатлари жамоа шартномаси ёки бошқа локал норматив ҳужжатда белгиланиши ва ҳар ярим ойда бир мартадан кам бўлиши мумкин эмаслиги, ходимларнинг айрим тоифалари учун алоҳида ҳолларда Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан иш ҳақи тўлашнинг бошқа муддатлари белгилаб қўйилиши мумкинлиги, меҳнат шартномаси бекор қилинганда ходимга тегишли барча суммаларни тўлаш шартлиги, жамоа шартномасида иш берувчининг айби билан ходимга ҳақ тўлаш белгиланган

муддатларга нисбатан кечикканлиги учун жавобгарлик назарда тутилиши мумкинлиги кўрсатилган.

Юқоридагиларга асосан, жамият ходимлари манфаатини кўзлаб, ойлик иш ҳақларини суд буйруғи тартибда ундириш юзасидан фуқаролик ишлари бўйича Бухоро туманлараро судига жами 201 миллион 463 минг 697 сўмлик даъво аризалари киритилиб, ишчи ходимларнинг меҳнат ҳуқуқлари тикланиши таъминланди.

Абдурахимхўжа БАФАЕВ,
Бухоро шаҳар адлия бўлими
бошлиғи

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ

РИШТОН туман адлия бўлимига тadbиркор Ш.Исматуллоевадан мурожаат келиб тушди. Унда муаллиф ўзининг туман ҳокимлиги томонидан бузиб ташланган савдо дўкони учун компенсация пулини тўлиқ ололмаётганлигини билдириб, амалий ёрдам сўраган.

САВДО ДЎКОНЛАРИ БУЗИЛГАН,
КОМПЕНСАЦИЯ ПУЛИ ЭСА...

Мазкур мурожаат адлия бўлими томонидан ўрганилганда аён бўлдики, туманнинг Б.Рошидоний кўчасида жойлашган, майдони 71,2 квадрат метрдан иборат савдо дўконини Ш.Исматуллоева 2014 йилда сотиб олган. Шундан сўнг айни бино-иншоотга нисбатан унинг мулк ҳуқуқи давлат рўйхатидан ўтказилган.

Риштон туман ҳокимининг 2019 йил 13 майдаги 2852-сонли қарорига биноан тилга олинган савдо дўкони бузиб ташланган. Туман ҳокимлигининг буюртмасига мувофиқ, ушбу бино “Барака бизнес баҳо” МЧЖ томонидан борйўғи 36 миллион сўмга баҳоланган. Шафоат опага мазкур маблағ тўланган. Аммо “Эксперт мулк баҳолаш” МЧЖнинг 2020 йил 23 сентябрдаги баҳолаш ҳисоботида бинонинг тавсиявий қиймати 221 миллион 264 минг 905 сўм миқдорда кўрсатилган. Бинобарин, Ш.Исматуллоева ўртадаги тафовутни ундириб бериш юзасидан туман адлия бўлимига мурожаат қилган.

Фуқаро А.Эргашевнинг туман адлия бўлимига қилган мурожаати ҳам худди шунга ўхшаш. Яъни, тилга олинган манзилда А.Эргашевнинг ҳам савдо дўкони мавжуд бўлган. Бироқ туман ҳокимлиги бинони бузиб ташласа-да, бунинг эвазига тегишли компенсация пулини бермаган. Шу боис, адлия бўлими томонидан ҳар иккала фуқаронинг манфаатини кўзлаб, фуқаролик ишлари бўйича Риштон туманлараро судига даъво аризалари киритилди.

Х.Сулаймонова номидаги Республика суд экспертизаси маркази Фарғона вилоят бўлимининг 2021 йил 10 август ва 29 сентябрдаги хулосасига асосан А.Эргашевга қарашли савдо дўконининг ўша пайтдаги бозор баҳоси 49 миллион 348 минг 474 сўм, Ш.Исматуллоевага тегишли бўлган дўкон эса, 111 миллион 352 минг 496 сўмни ташкил этган. Шунга кўра, суд даъво аризаларни қаноатлантириб, Риштон туман ҳокимлиги ва қўшимча жавобгар Фарғона вилоят ҳокимлигидан А.Эргашевга тўлиқ, Ш.Исматуллоевага бўлса ўртадаги тафовут 75 миллион 352 минг 496 сўмни ундириш юзасидан ҳал қилув қарори қабул қилди.

Муроджон ҚОДИРАЛИЕВ,
Риштон туман адлия бўлими бошлиғи

НАВОИЙ ВИЛОЯТИ

ОРТИҚЧА УНДИРИЛГАН МАБЛАҒ ТАДБИРКОРГА ҚАЙТАРИЛДИ

КОНИМЕХ туман адлия бўлими томонидан туманда фаолият кўрсатаётган “Бек Асад” масъулияти чекланган жамияти раҳбари Б.Санақуловнинг Навоий вилоят давлат солиқ бошқармасидан қўшимча қиймат солиғи ҳисобидан ортиқча ундирилган 47 миллион 191 минг 304 сўмлик пул маблағини қайтариб олишда амалий ёрдам беришини сўраб қилган мурожаати ўрганиб чиқилди.

Ўрганиш натижаларига кўра, адлия бўлимининг “Бек Асад” МЧЖ манфаатида вилоят давлат солиқ бошқармаси томонидан ортиқча ундирилган 47 миллион 191 минг 304 сўм пул маблағни жамият фойдасига ундириш юзасидан Кармана туманлараро иқтисодий судига киритилган даъво аризаси суднинг 2022 йил 18 февралдаги ҳал қилув қарори билан қаноатлантирилиб, вилоят давлат солиқ бошқармасидан жамият фойдасига ортиқча ундирилган маблағни қайтариш белгиланди.

Туманда фаолият кўрсатаётган “Конимех престиж” масъулияти чекланган жамияти раҳбари Ғ.Ҳайитовнинг 2019 йилда бажарилган қурилиш-таъмирлаш ишлари учун тўланмасдан қолган 76 миллион 695 минг 841 сўмлик маблағни туман ҳокимлигидан ундириш масаласида амалий ёрдам сўраб қилган мурожаати ҳам қонун доирасида ўрганиб чиқилиб, жамият манфаатида Навбаҳор туманлараро иқтисодий судига 2022 йил 23 февралда даъво аризаси киритилди. Даъво ариза суднинг 2022 йил 15 мартдаги ҳал қилув қарори билан қаноатлантирилди.

Нурали ИСРОИЛОВ,
Конимех туман адлия бўлими бошлиғи

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ

АДЛИЯ вазирлиги томонидан жорий йилнинг февраль-март ойлари “Хотин-қизлар ҳуқуқлари бўйича долзарб икки ой” деб эълон қилинганлиги муносабати билан жойларда хотин-қизлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш юзасидан сайёр қабуллар, учрашувлар ҳамда давра сўхбатлари ўтказилиб, фуқаролар томонидан келиб тушган мурожаатлар ҳолисона ўрганилиб, уларнинг бузилган ҳуқуқлари тикланмоқда.

ПЕНСИЯ, ГАЗ БАЛЛОН, НОГИРОНЛИК АРАВАЧАСИ...

БАРЧАСИ АДЛИЯ ЁРДАМИ БИЛАН ЕЧИМ ТОПДИ

Хусусан, Узун туманидаги “Чақар” маҳалласида яшовчи фуқаро М.Мустановнинг пенсия пули берилмаётганлигидан норози бўлиб, Адлия вазирлигининг “Ишонч телефони”га қилган мурожаати ўрганилди.

Ўрганиш давомида Сурхондарё вилоят адлия бошқармаси томонидан киритилган тақдимномага асосан фуқаро М.Мустановнинг тўланмай қолган 2 миллион 312 минг 312 сўм миқдордаги пенсия пули жорий йилнинг 6 март куни тўлаб берилди.

Вилоят адлия бошқармаси томонидан Жарқўрғон туманидаги “Бушбулоқ” маҳалласида яшовчи фуқаро Д.Ҳайдаровнинг бир дона маиший газ баллон ажратилишида амалий ёрдам сўраб йўллаган мурожаати ҳам ўрганилиб, “Жарқўрғон тумангаз” филиали ходимлари томонидан фуқарога маиший газ баллон ажратилди.

Шунингдек, Узун тумани “Чинор” маҳалласида яшовчи фуқаро М.Остонақуловнинг оиласидагилар унинг ногирон эканлигини маълум қилиб, ногиронлик аравачаси билан таъминлашда амалий ёрдам сўраган. Вилоят адлия бошқармаси аралашуви билан қисқа вақт ичида Сурхондарё вилоят тиббий-ижтимоий хизматларни ривожлантириш бошқармаси томонидан М.Остонақуловга ногиронлик аравачаси ажратилди.

Шерозиддин ТИЛОВОВ,
Сурхондарё вилоят адлия бошқармаси масъул ходими

Жалолiddин САФОЕВ таржималари

Мунажжим ҲАЁТИНИ ҚАНДАЙ ҚУТҚАРИБ ҚОЛДИ?

ФРАНЦИЯНИНГ буюк қироли Людовик XI (1423-1483) мунажжимлар башоратига жуда ружу қўйганди. Унинг саройда шахсий мунажжими бор эди ва уни ҳурмат қиларди. Ажойиб кунларнинг бирида мунажжим сарой аёлларидан бири саккиз кундан сўнг вафот этади, деб башорат қилади. Ҳақиқатан ҳам саккиз кундан сўнг ўша аёл вафот этганда Людовик даҳшатга тушади: мунажжим башорати тўғри чиқиши учун аёлни ё ўзи ўлдирган ёки у жуда кучайиб кетган. Икки ҳолатда ҳам у ўлдирилиши керак эди.

Людовик саройнинг юқори қаватида жойлашган хонасига мунажжимни чақиради. Мунажжим келишидан олдин хизматкорларига “ишора қилишим билан башоратчини ушлаб, деразадан пастга улоқтириб юборасизлар” дея, уларни огоҳлантириб қўяди. Қирол турган хона юз метр баландликда эди. Мунажжим қирол хонасига кириб келганда, ишора беришдан аввал унга Людовик охириги савол

билан муножаат қилади: “Сен бошқалар тақдирини биламан дейсан. Хўш, ўзингнинг тақдиринг ҳақида ҳам бирор нарса биласанми? Қачон ўлишингни айт-чи менга?”. “Мен сиз ҳазрати олийларидан уч кун олдин ўламан”, — деб жавоб беради мунажжим. Жавобни эшитиб қирол турган жойида михланиб қолади ва ҳеч қандай имо-ишора қилмайди. Башоратчи ҳаётини қутқариб қолганди. Шун-

дан сўнг қирол башоратчини қаттиқ қўриқлаб, уни саройнинг энг яхши табибларига кўрсатиб, мудом унинг соғлиғи ва ҳаётини муҳофаза қилиб, доимо совға-саломлар улашиб туради.

Башоратчи мунажжим Людовикдан кейин ҳам узоқ йиллар яшади, аммо у ўшанда одамларни бошқариш санъатини намойиш қилганди. Бу воқеа одамлар сизга боғлиқ бўлиб қолишларининг ёрқин намунасидир. Сиздан жудо бўлиш хўжайин ҳаётига, фаолиятига хавф солса, унга кулфат келтирса — у ҳеч қачон сизнинг хизматингиздан воз кечмайди. Бундай даражага кўтарилишнинг кўп усуллари бор. Лекин, уларнинг ичида, ўз ишининг истеъдодли устаси бўлиш доимо алоҳида қадрланиб келинган.

Роберт ГРИН
“Ҳокимиятнинг 48 қонуни”

“Калтакланган аскар энг катта бойлиги — ОР-НОМУСИНИ ЙЎҚОТАДИ!”

АРМИЯ заиф ва ёмон қуролланганди. Бутун Европада тан жазоси бекор қилинган — бизда эса аёвсиз равишда қамчи билан савалашарди. Айниқса, аскарларни ҳайвоний ваҳшийлик билан савалашарди. Аскар кийимидан камчилик топишса ёки қадди ростликни хато деб ҳисоблашса — беш юз қамчи, армиядан қочишга уринганлиги учун бир ярим минг қамчи ва бу ишни такрорласа — уч минг қамчи уриларди...

“Йиғлоқи болани” чинқириш учун йигирма ёшимда отам мени (яъни, рус подшоси Николай I тахт вориси Александр II ни) беш юз қамчи уриш маросимини кўришга олиб борганди.

Шўрлик аскарни белигача яланғочлашди. Барабанлар чалинди. Ва уни қўли орқага боғланган ҳолда саф тортиб турган аскарлар орасидан олиб ўтишди. Икки нафар соқчи унга ҳамроҳ эди. Сафда турган ҳар бир аскар уни калтак билан яхшилаб уриши учун жуда секин олиб ўтишарди. Аскарлар ҳам бор кучи билан калтак туширарди. Бечоранинг ялиниб-ёлворган, азобдан дод-фарёд кўтарган овозини барабанлар садоси босиб юборарди... Териси шилиниб кетган, оёғида зўрға турган аскар ҳушидан кетиб йиқилди... Уни мажбурлаб яна оёққа қўйишди. Яна калтак зарбалари ёғилди. Энди елкадаги шилинган тери ўрnidан қонга ботган гўшт чиқиб турарди. У охириги марта йиқилди ва қайта ўрnidан туролмади. Калтаклаб ўлдирилган аскарнинг жасадини ўтин ташийдиган чанага ортишди. Шунда ҳам то белгиланган калтак сони адо этилмагунча жасадни савалашни давом эттиришди.

Мен бу манзарани кўриб қайт қилиб юбордим. Отам мендан жирканиб, мийғида кулиб қўйди.

Уйга қайтиб келганимдан сўнг бахтидан масрур онаминг бидирлашидан ўзимни олиб қочдим.

Бонапарт нима деганлигини эсимда сақлардим: “Калтакланган аскар ўзининг энг катта бойлиги — ор-номусини йўқотади!”

Россияда қаёққа назар солма, ҳамма ёқ издан чиққан, чириган ва ёмон аҳволда эди...

Эдвард РАДЗИНСКИЙ “Князь Чақимчининг хотиралари”

Ҳаётини ҳақиқатлар Уч ўғил

ҚИШЛОҚДАГИ ягона булоқ бошида уч аёл кўзаларига сув тўлдириб, суҳбатлашишар, шу атрофда уларнинг гапларига бир мўйсафид кулоқ тутиб ўтирарди.

Биринчи аёл деди: “Менинг бир ўғлим бор. Жудаям қобилятли, жисмоний машқларга шундай устак!”

Иккинчи аёл ҳам ўғлини мақтай кетди: “Менинг ўғлим бамисоли булбул каби куйлайди, қўшиқларини эшитиб, одамлар сел бўлиб йиғлашади!”

Учинчи хотин эса индамади. Суҳбатдошлар булоқдан кўзаларини тўлдириб, кўзғалай деб туришганда биринчи аёлнинг ўғли кўри-

ниб, ажойиб машқ кўрсатди. Онаси эндигина уни мақташга шайланаётганда, иккинчи аёлнинг ўғли келди ва жарангдор овоз билан қўшиқ айта кетди. Охирида келган учинчи аёлнинг ўғли аввалгиларидан фарқли ўларок, индамасдан онасининг қўлидан сув тўла кўзани олиб, ўйлари томон жўнади.

Учала аёл: “Ўғилларимизни кўрдингизми? Қай бири маъқулроқ?” — дея қизиқиб сўрашди воқеаларни кузатиб турган мўйсафиддан.

Бу саволга мўйсафид шундай жавоб берди:

“Мен фақат битта ўғилни кўрдим. Онасининг қўлидан кўзани олиб, елкасига ортиб кетган ўғилни”.

Очкўз ва ҳасадгўй

(ривоят)

ОЧКЎЗ ва ҳасадгўй икки инсон подшо ҳузурига келишибди. Подшо уларга шундай дебди: “Сизлардан бирингизни кўнгли нима тусаса шуни муҳайё қиламан. Фақат бир шарт билан — иккинчингиз худди шу нарсани икки ҳисса кўп олади”.

Ҳасадгўй биринчи бўлиб нимадир сўрашга жазм қилмабди. Чунки ҳасадгўйлиги кимдир унда икки баробар кўп нарсага эга бўлишига йўл қўймак экан. Очкўз ҳам подшодан биринчи бўлиб сўрашдан тийилибди. Сабаби, дунё молига кўзи тўймас ва ҳамма нарса меники бўлиши керак, деган хаёл билан яшаркан. Ва ниҳоят очкўз биринчи бўлиб тилак тилашга ҳасадгўйни кўндирибди. Шундай қилиб ҳасадгўй биринчи бўлиб ўз тилагини изҳор этибди: “Мени бир кўзимни ўйиб олинг”.

ҚАРШИ туманлараро иқтисодий судига Китоб туманидаги “Ёшлик” масъулияти чекланган жамиятидан даъво ариза келиб тушди. Унда даъвогар жавобгар — Мажбурий ижро бюроси Қашқадарё вилоят бошқармасининг 2020 йил 9 январдаги қарорини ҳақиқий эмас деб топилди сўраган.

Қарор нега ҲАҚИҚИЙ ЭМАС деб топилди?

Гап шундаки, тарафлар ўртасида тузилган ипотека шартномасига асосан “Ёшлик” масъулияти чекланган жамияти ўзига тегишли бўлган маъмурий бино, цех биносини “Агрос-АВ” кўшма корхонаси ҳисобига олинган кредит эвазига гаровга қўйган. Бироқ, кейинчалик “Агрос-АВ” кўшма корхонаси кредит маблағларини ўз вақтида қайтармаганлиги оқибатида кредит қарздорлигини ундириш суднинг қарори асосида гаровга қўйилган юқоридаги мулкларга қаратилиб, ижро иши қўзғатилган.

Ажабланарлиси, гаровга қўйилган мол-мулкларини сотиш билан боғлиқ ижро ҳаракатлари оз эмас, 14 йил давом этган бўлса-да, ҳеч қандай натижа бермаган. Тўғрироғи, шу вақт оралиғида ижрочилар томонидан гаровдаги мулкнинг баҳоси бир неча бор пасайтирилиб, аукцион савдога қўйилган. Аммо сотилмаган. Масалан, суд ижрочилари томонидан ушбу мол-мулклар 2007 йилдан 2018 йилга қадар қайта-қайта сотувга қўйилган бўлишига қарамадан, ҳеч ким қизиқиш билдирмаган.

Хўш, бундай вазиятда қонун талаби бўйича қандай йўл тутилиши керак эди? Ахир, муаммонинг жиддий томонидан қопланмаган кредит бўлса.

Шундан сўнг, суд ижросини томонидан қонунда белгиланган тартибда ундирувчи, яъни, банкка сотилмаган мол-мулкларни натура шаклида ўз балансига қабул қилиб олиш лозимлиги ҳақида таклиф қилинади. Бироқ, ундирувчи бунга на қабул қилиш, на рад этиш ҳақида бирор бир жавоб бермаганлиги сабабли гаровдаги мулк яна 3 марта тақдирини ким ошди савдосига чиқарилган. Лекин шунда ҳам барча ҳаракатлар самарасиз кечади.

Суд ижросини ҳам нима қилсин, мулк қайта-қайта сотилмагач, бирдан бир ягона йўл гаров таъминотини ундирувчининг мулк эғалигига топшириш эди-да. Бироқ бу сафар ҳам кредит ташкилоти томонидан мулк қабул қилиб олинмади.

Мол-мулк сотилмаганлиги ва ундирувчи мулкни натура ҳолида олиш ҳуқуқидан фойдаланмаганлиги сабабли Мажбурий ижро бюросининг Китоб туман бўлими 2019 йил 27 январда “Суд ҳужжатлари ва бошқа орган ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги Қонунга асосан ижро ишини тамомлаб, ижро варақасини ундирувчига қайтарган. Бинобарин, гаровдаги мулкка нисбатан қўйилган барча тақиқлар бекор қилинган. Чунки қонуннинг 40-моддасида агар ундирувчи ижро ҳужжати ижро этилаётганда қарздорнинг сотилмаган мол-мулкни ўзига олишдан воз кечса ёхуд қарздорлик ҳисобидан ушбу мол-мулкни ўзига олиш тўғрисидаги давлат ижросининг таклифи бўйича ўз қарорини белгиланган муддатда тақдим этмаган бўлса, ижро ҳужжатлари ундирувчига қайтарилиши кўзда тутилган. Аслини олганда, 10 йилдан ортиқ амалга оширилган ижро ҳаракатлари натижа бермагач, бошқача йўл тутиш ҳам мумкин эмас эди-да.

Шундан кейин — мулкка нисбатан чекловлар бекор қилинган, тадбиркор уни бошқа шахсларга сотиб юборди. Аммо 2020 йил 9 январда Мажбурий ижро бюросининг Қашқадарё вилоят бошқармаси қарори билан МИБ Китоб туман бўлимининг 2019 йил 27 январдаги ижро ишини тамомлаш ва ижро варақасини ундирувчига қайтариш ҳақидаги қарори бекор қилинади. Бунга ижро ҳужжати бўйича ундирилиши лозим бўлган 4 та бино-иншоотлар ва ер майдони мавжудлиги, шундан давлат ижросини томонидан 1 та бино-иншоот ва ер майдони ундирувга қаратилмаганлиги асос сифатида келтирилади.

Суд муҳокамаси давомида эса “Ёшлик” МЧЖнинг 4 та бино-иншооти мавжуд эмаслиги, Мажбурий ижро бюроси Қашқадарё вилоят бошқармаси томонидан “Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги Қонуннинг 86-моддасига зид равишда қарор қабул қилиниб, етарли асосларсиз ижро ишини тамомлаш ҳақидаги қарор бекор қилинганлиги ва бунинг оқибатида тадбиркорнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлинганлиги аниқланди. Негаки, юқорида айтганимиздек, банк йиллар давомида сотилмаган мулкни ўз вақтида қабул қилиб, эгасига айланиши мумкин эди. Лекин шунча саъй-ҳаракатларга қарамадан бундай бўлмаган.

Ана шу асосларга таянган суд даъвои қаноатлантириб, Мажбурий ижро бюроси Қашқадарё вилоят бошқармасининг 2020 йил 9 январдаги қарорини ҳақиқий эмас деб топиш ҳусусида ҳал қилув қарори қабул қилди. Зеро, одил судлов давлат органлари, шу жумладан, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат қилувчи органлар ҳамда банклар билан ўзаро муносабатларда тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари устуворлигига қатъий амал қилади.

Алибек ҚОДИРОВ,
Чирокчи туманлараро иқтисодий суди судьяси

Албатта, бу ҳусусда жуда кўп гапириш мумкин. Аммо мен судья сифатида мазкур Фармоннинг хотин-қизлар ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга оид жиҳатларига тўхталмоқчиман. Масалан, эндиликда Мажбурий ижро бюроси ҳузурда юридик шахс ташкил этмаган ҳолда “Алимент тўловлари” давлат мақсадли жамғармаси ташкил этилиб, унга Мажбурий ижро бюросини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан 50 миллиард сўм ажратилади. Натижада суд қарори билан алимент тўлаш мажбурияти юклатилган шахслардан белгиланган маблағларни уч ой ичида ундириш имкони бўлмаган ҳолларда ана шу жамғарма маблағлари алимент тўловлари бўйича шакланган қарздорликни бир йўла тўлаш учун йўналтирилади ҳамда кейинчалик алимент тўлаш мажбурияти юклатилган қарздордан суд қарорисиз мажбурий тартибда ундириб олинади.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, бутунги кунда жуда кўп давлат ташкилотларида тажрибали ва юқори меҳнат салоҳиятига эга хотин-қизларга эҳтиёж катта. Бироқ уларнинг аксарияти олий маълумотли эмас. Бинобарин, 2022/2023 ўқув йилидан бошлаб мутахассислиги бўйича камида 5 йил меҳнат стажига эга, лекин олий маълумотга эга бўлмаган 500 нафардан иборат хотин-қизларни ҳар йили Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси тавсияномаларига асосан давлат олий таълим муассасаларининг бакалаврият таълим йўналишларига умумий қабул параметрларидан ташқари алоҳида тест синовлари натижаларига мувофиқ тўлов-контракт асосида ўқинишга қабул қилиниши белгиланди. Қолаверса, келгуси ўқув йилидан эътиборан олий таълим муассасалари, техникум ва коллежларда, шу жумладан сиртки ва кечки таълим шаклида тўлов контракт асосида ўқинган хотин-қизларга 7 йил муддатга фойсиз таълим кредитлари берилди. Бунинг учун тижорат банкларида Давлат бюджетидан ҳар йили 1,8 триллион сўм ресурс маблағлари ажратилади. Бу эса суд-ҳуқуқ тизимини малакали кадрлар билан таъминлашга ҳам ўзининг ижобий таъсирини кўрсатади.

Хотин-қизларнинг минимал истеъмоладан ҳаражатларини қоплашиши уларни жамиятдаги мавқеи ошишига олиб келади. 2022 йил 1 сентябрдан бошлаб бюджет ташкилотларидан ташқари барча юридик шахсларда охириги 6 ой давомида узлуқсиз иш стажига эга бўлган аёлларга ҳар ой учун минимал истеъмоладан ҳаражатлари миқдоридан келиб чиққан ҳолда Давлат бюджетни маблағлари ҳисобидан ҳомиладорлик ва туғиш нафақаси тўланиши белгиланапти.

Бундан ташқари, Ўзбекистон

Президентимизнинг жорий йил 7 март куни имзоланган “Оила ва хотин-қизларни тизимли қўллаб-қувватлашга доир ишларни янада жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонига асосан хотин-қизларга бир қатор яхши шароитлар яратилмоқда.

АЁЛНИ УЛУҒЛАШ УНГА БЕРИЛГАН ИМКОНИАТ БИЛАН БЕЛГИЛАНАДИ ЁХУД ҲАММА НАРСА ИНСОН ҚАДРИНИ ЭЪЗОЗЛАШГА ҚАРАТИЛМОҚДА

Республикасининг 2022 йил 14 март куни қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Қонуни ҳам хотин-қизлар манфаатларини чеклаб ўтмаган. Шулардан бири ҳозир судларда жуда кўп учраётган ер участкалари давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйилиши билан боғлиқ низоларга тааллуқли. Бунда низоларнинг бир қисми ер участкалари давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйилиши муносабати билан уйи (квартираси) бузилиши лозим бўлган фуқароларни турар жой билан таъминлашда содир бўлар эди. Чунки, берилётган уй-жойнинг ёки ер участкасига бўлган ҳуқуқнинг бозор қиймати бузилаётган уйнинг (квартиранинг) ёки ер участкасига бўлган ҳуқуқнинг бозор қийматидан ортиқ бўлганда фуқаро мазкур қиймат ўртасидаги фарқни уй-жой берилган ёки ер участкасига бўлган ҳуқуқ берилган пайтдан эътиборан беш йил ичида компенсация қилиши лозим эди. Эндиликда ушбу бозор қийматидан ортиқ бўлган фарқ мулкдор томонидан қайтарилиши талаб этилмаслиги бўйича қоида Ўзбекистон Республикасининг Уй-жой кодекси 27-моддасининг биринчи қисмига киритилди. Шу орқали мулкдорлар ва давлат ўртасида юзага келадиган ортиқча ҳуқуқий низоларга

барҳам берилди.

Яқин йилларга ҳуқуқролик процессида суд томонидан кўриб чиқилган, юридик аҳамиятга эга бўлган фактларни аниқлаш тўғрисидаги ишларда шахсининг ҳуқуқини белгиловчи ҳужжатларда фамилияси, исми ёки отасининг исми билан мос келмаган тақдирда, мазкур ҳужжатларнинг унга тегишлилиги ёхуд тегишли эмаслиги фактини аниқлашда замонавий ҳуқуқни тасдиқловчи ҳужжатлар факт сифатида киритилмас эди. 2022 йилнинг 14 март санасидан эътиборан эса Фуқаролик процессуал кодексининг суд томонидан кўриб чиқилган, юридик аҳамиятга эга бўлган фактларни аниқлаш тўғрисидаги ишларда шахсининг ҳуқуқини белгиловчи ҳужжатлар сифатида идентификацияловчи ID-карталар ҳам киритилди.

Шунингдек, фуқаролик судларига фарзандликка олиш тўғрисидаги ариза билан муурожаат қилинганда аризага илова қилиниши керак бўлган ҳужжатлар қаторига никоҳда турмаган шахс томонидан фарзандликка олинганда — фарзандликка олувчи паспортининг ёки идентификацияловчи ID-картасининг кўчирма нусхаси ҳам киритилди.

Жасур СИРОЖЕВ,
фуқаролик ишлари бўйича Мирзо
Улғбек туманлараро суди судьяси

ОРТИҚЧА ТЎЛОВ ОРТГА ҚАЙТАРИЛДИ

ЎЗБЕКИСТОН Савдо-саноат палатаси Навоий вилоят ҳудудий бошқармаси даъвогар “Akfa Ekstrusions” масъулияти чекланган жамияти манфаатини қўллаб, жавобгар “Худудгазтаъминот” акциядорлик жамиятидан етказиб берилган табиий газ учун асоссиз ундирилган 17 миллион 275 минг 805 сўмни ундиришни сўраб, Кармана туманлараро иқтисодий судига муурожаат қилган.

Иш ҳужжатларидан кўринишича, тарафлар ўртасида табиий газ етказиб бериш тўғрисида 2021 йилнинг 28 апрелида шартнома тузилган. Даъвогар томонидан жавобгарга шартномага мувофиқ табиий газ етказиб берилган.

Шартноманинг 4.6-бандига кўра, истеъмолчи ҳар ойнинг 10 санасига қадар аввалги ойда истеъмол қилинган газ учун якуний ҳисоб-китобни амалга оширади.

Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 30 июлда тасдиқланган “Ёқилғи-энергетика ресурсларининг нархлари ва тарифларини ўзгартириш тўғрисида”ги 633-сонли қарорига кўра, бошқа улгуржи истеъмолчиларга газ нархи 1 м³ учун 660 сўм қилиб белгиланган.

Бироқ, жавобгар томонидан 2021 йил июнь ва июль ойларида белгиланган 660 сўм ўрнига 669.57 сўмдан ҳисобланган, яъни июнь ойида 611 миллион 157 минг 729 сўм ҳисобланиши ўрнига 620 миллион 15 минг 88 сўм, 8 миллион 857 минг 359 сўм ортиқча, июль ойида 580 миллион 872 минг 718 сўм ўрнига 589 миллион 291 минг 164 сўм, яъни 8 миллион 418 минг 446 сўм кўп, жами икки

ойда 17 миллион 275 минг 805 сўм ортиқча ҳисобланган ҳамда ҳисоб фактура тақдим этилиб, ундирилган.

Фуқаролик кодексининг 234-моддасига кўра, мажбурият фуқаровий ҳуқуқий муносабат бўлиб, унга асосан бир шахс (қарздор) бошқа шахс (кредитор) фойдасига муайян ҳаракатни амалга оширишга, чунончи: мол-мулкни топшириш, ишни бажариш, хизматлар кўрсатиш, пул тўлаш ва ҳоказо ёки муайян ҳаракатдан ўзини сақлашга мажбур бўлади, кредитор эса қарздордан ўзининг мажбуриятларини бажаришни талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлади.

Фуқаролик кодекси 1023-моддасига кўра, қонун ҳужжатларида ёки битимда белгиланган асосларсиз бошқа шахс (жабрланувчи)нинг ҳисобидан мол-мулкни эғаллаб олган ёки тежаб қолган шахс (қўлга киритувчи) асоссиз эғаллаб олинган ёки тежаб қолган мол-мулкни (асоссиз орттирилган бойликни) жабрланувчига қайтариб бериши шарт, ушбу Кодекснинг 1030-моддасида назарда тутилган ҳоллар бундан мустаснолиги белгиланган.

Мазкур иш Кармана туманлараро иқтисодий судининг 2022 йил 6 январдаги ҳал қилув қарори билан қаноатлантирилиб, 17 миллион 275 минг 805 сўм асоссиз ундирилган пул маблағи “Akfa Ekstrusions” масъулияти чекланган жамиятига қайтарилиши таъминланди.

Бекзод ЖУМАЕВ,
Кармана туманлараро иқтисодий суди судьяси

Иблишнинг гарази бўлган бу уруш
Албатта, етади ўзин бошига.

ЯШАШ ҲУҚУҚИ

инсон туғилиши биланоқ унга инъом этиладиган табиий ҳуқуқлар сирасига киради

УШБУ сатрларни ўқиб, академик шоир Ғафур Ғулومнинг урушга бўлган нафратини ҳис қиламиз, уруш қолдирган битмас жароҳатларни, урушнинг талафотларини ўйлаб, ўйга толамиз. Маълумки, айти Ғафур Ғулум яшаган даврда, бутун дунё мамлакатларига, инсониятга улкан йўқотишларни олиб келган жаҳон урушлари бўлиб ўтган. Урушнинг азоблари, армонлари Ғафур Ғулумнинг оиласини ҳам четлаб ўтмаган. Ота-онадан етим қолиб, ёшлиги қийинчиликларда ўтган Ғафур Ғулумни тақдир яна бир бор синовдан ўтказди. 1941 йилда совет армиясининг иккинчи жаҳон урушига сафарбар этилиши, ўзбек халқи бошига ҳам машъум кўргуликларни солди. Хусусан, шоирнинг ўғли Жўраҳон ҳам урушга сафарбар қилинди ва жангда ҳалок бўлди.

Шоир ўзининг ачиққ изтиробларини ўз ижоди орқали ифода этди. Унинг урушда ҳалок бўлган ўғли Жўраҳонга атаб ёзилган биргина “Соғиниш” шеърида оддий ота тимсолида урушнинг кўнгилларни қанчалик абгор, ярадор қилганини кўриш мумкин:

...Кечкурун ош сузсак, бир насиба кам,
Қўмсайман бировни — аллакимимни.
Доимо умидим бардам бўлса ҳам,
Баъзан васвасалар босар дилимни.

Юқоридаги мисраларда фақатгина отанинг ўғлига бўлган соғинчи эмас, балки кўркуви ҳам акс этган. Ўз навбатида шоир ушбу мисраларида ўғлининг омон қайтишига умид ҳам боғлаган, унинг йўлларига кўз тиккан. Аммо гумон аралаш кўркув, ўғлининг урушдан қайтмаслиги мумкинлиги ҳақидаги мудҳиш хаёллар уни бир дам ҳам тарк этмаган.

Умид шундай бир туйғудирки, инсоннинг қалбига оз бўлса-да, ишонч, хотиржамлик ва нажот беради. Шоир дилидаги васвасаларни умид орқали енгишга уринади. Ўғлининг қайтиб келишига ишонади:

Ўғлим омон келади, голиб, музаффар,
Гард ҳам қўндирмасдан қора қошига...

Шоир ўзининг дилидаги қайғуларини яхши гумонлар орқали яширишга уринади. Ғафур Ғу-

ломнинг қалбидаги туйғулар — соғинч, изтироб, қайғу, умид, кўркув фақат унинггина эмас, балки урушга кетган қанча-қанча инсонларнинг фарзандлари, ота-оналари ва яқин инсонларининг кўнгилларини ўқситган.

Яшаш ҳуқуқи инсон туғилиши биланоқ унга инъом этиладиган табиий ҳуқуқлар сирасига киради. “Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларацияси”нинг 3-моддасида ҳар бир инсоннинг яшаш, эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эга эканлиги белгилаб қўйилган. “Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги Пакт”нинг 6-моддасида яшаш ҳуқуқи инсондан ажратилмас ҳуқуқ эканлиги кўрсатиб ўтилган. Шунингдек, Конституциямизнинг 24-моддасида ҳам яшаш ҳуқуқи кафолатланган, яшаш ҳуқуқининг узвийлиги, унинг ҳеч ким томонидан олиб қўйиб бўлмаслиги белгиланган. Урушлар эса инсонларни ушбу ҳуқуқларидан маҳрум қилади.

Ғ.Ғулум ўзининг “Соғиниш”, “Бизнинг кўчада ҳам байрам бўлажак”, “Кузатиш”, “Сен етим эмассан” каби шеърларида уруш олиб келган изтиробларни таърифлаган. Унинг ижоди урушни қоралаш ва шу орқали инсонларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишдаги ўзига хос даъват вазифасини ўтаган.

Севинч МУРАДУЛЛАЕВА,
ТДЮУ 2-босқич талабаси

Огоҳлик — давр талаби!

БУ йилги баҳор серёғин келди. Кетма-кет ёмғир ёғиши, тоғли, тоғолди ҳудудларда сел келиши ҳоллари кузатилмоқда. Хизмат фаолиятимиз давомида бу каби фасллар инжиқлигининг аҳолига келтирадиган зарарларига, кутилмаган кўнгилсиз ҳодисаларга кўп бора гувоҳ бўламиз.

Сел хавфидан ОГОҲ БЎЛИНГ!

Айниқса, бундай пайтда аҳолини келаётган хавфдан огоҳ қилиш, фавқулодда вазиятларга ҳар доим тайёр туришга ўргатиш муҳим вазифалардан биридир.

Одатда, кучли сел оқимлари республикамиз ҳудудида баҳор мавсумида ва ёзнинг биринчи ойида юз беради. Шу сабабли бу табиий ҳодисадан, сел оқими хавфидан деярли ҳимояланиб бўлмайди! Шунинг учун ҳар биримиз табиий офатнинг олдини олиш чораларини кўришимиз зарур. Айниқса, тоғли ва тоғолди ҳудудларда яшовчи аҳоли, табиат қўйнига чиққан сайёҳлар, ҳайдовчи ва йўловчилар сел мавсумида алоҳида ҳушёр бўлишлари талаб этилади.

Шу ўринда фавқулодда ҳолатларда барчамиз билишимиз керак бўлган айрим нарсаларни эслатиб ўтамиз. Сув босиши, яъни тошқин пайтида нималарга эътибор бериш керак? Тўғон (дамба) бузилиб кетса, сув остида қолиши мумкин бўлган пастликлардан нари юринг. Сув босган ерларни, агар сув тиззадан юқори келса, умуман кесиб ўтманг. Оқим сизни йиқитиши мумкин. Сув ўрама-сида эса одам ўзини эпловмай қолади.

Кўпинча аҳоли орасида сув тошқини юз берганида ҳам автомашинада сув йўлидан кесиб ўтиш, сел оқимидан ўтишга уриниш ҳолатлари учрайди. Сув босган жойларда автомобилда ҳам ҳаракатланиб бўлмайди. Чунки бундай пайтда катта босим билан келаётган сел остида чуқурликлар бўлиши мумкин.

Сув босиши (тошқин)дан кейин нималар қилиш керак? Бундай кўнгилсиз табиий офатлар пайтида аҳоли уй-жойсиз, ҳатто озиқ-овқатсиз қолиб кетиш хавфи юқори. Лекин тошқин сувларига тушган озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмол учун ярамайди. Ҳатто оддий сувни ҳам санитария текширувисиз ичманг. Ҳар бир қудуқ олдин қуритилиши, сув эса, текширилиши лозим. Зарурат бўлмаса, сув босган участкаларга бормаган маъқул. Электр асбобларидан фойдаланишда янада ҳушёр бўлиш лозим. Электр ускуналари олдин қуритилиши, кейин ишлатилиши, синаб кўрилиши керак.

Аҳолини фавқулодда вазиятлардан ҳимоя қилишда сел оқимларининг олдини олиш, уларга қарши курашиш, сел бўлиши мумкин бўлган майдонларни аниқлаш муҳим жараён саналади. Фавқулодда ҳодисаларнинг, табиий офатларнинг вужудга келиши сабабларини чуқур ўрганиш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, фуқаролар ҳаётини асраш ва уларни ўз вақтида огоҳлантириш энг муҳим вазифаларимиздан биридир.

Фавқулодда вазиятлар тўғрисида қўл телефонингизга келган хабарларга шунчаки қараманг! Сел хавфидан ҳар доим ҳушёр ва огоҳ бўлинг! Бундай вазиятда биринчи навбатда қандай йўл тутиш кераклигини эса юқорида эслатиб ўтдик.

Алимардон ШОКИРЖОНОВ,
Хусниддин ТУРОПОВ,
Андижон вилояти фавқулодда вазиятлар
бошқармаси инспекторлари

ЭЪЛОН

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2010 yil 30 sentyabrda 447 p-son bilan O'zbekiston iste'molchilar huquqlarini himoya qilish jamiyatlari federatsiyasi nomiga berilgan nodavlat notijorat tashkilotini qayta davlat ro'yxatiga olinganligi haqidagi guvohtonomaning asl nusxasi yo'qolganligi sababli mazkur davlat ro'yxatidan o'tkazilgani to'g'risidagi guvohtonoma haqiqiy emas deb topilsin.

Инсон ва ҚОНУН

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

“Адолат” миллий ҳуқуқий
ахборот маркази нашри

info@adolatmarkazi.uz

2007 йил 3 январда
Ўзбекистон
Матбуот ва ахборот
агентлигида
0081-рақам билан
рўйхатга олинган

ISSN 2010-7877

9 772010 789006

Бош
муҳаррир

Қўчқор
НОРҚОБИЛ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Икрамов Музаф Мубаракходжаевич
Тожиёв Фурқат Шомуродович
Юлдашева Шоҳидаҳон Руфатовна
Бахронов Шерзод Холмуродович
Искандаров Ёрбек Нурбекович
Эргашева Дилфуза Рустамовна

Таҳририятга келган
кўл ёзма ва тақриз
қилинмайди ва муаллифга
қайтарилмайди.

Навбатчи
Хуршид Султонов

Саҳифаловчи-
дизайнер
Жасур Тожибоев

Нашр индекси: 137

“ИНСОН ВА ҚОНУН” газетаси таҳририяти компьютер базасида терилди ва саҳифаланди. А3 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмда, офсет усулида “Business print” хусусий корхонаси босмаҳонасида чоп этилди.

Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Сўғалли ота, 5а
Тел.: +998 91 488 68 78

Тиражи — 4000
Буюртма — Г-362

Топшириш вақти — 19:00
Топширилди — 16:30

МАНЗИЛИМИЗ:

100 115, Тошкент ш.
Чилонзор кўчаси-29.

Факс: (0371) 277-02-97

Обуна бўлими: 277-02-57

Баҳоси келишилган нарҳда

1 2 3 4 5

Ҳаёт чорраҳаларида

Пўлатжон Азимов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) азонлаб йўлга чиқаркан, йўл ёқасидаги "Йўлингиз оқ бўлсин!" деган ёзувларга кўзи тушди-ю, атрофида ҳали тун зулмати кезинаётган бўлса-да, қалбида қандайдир ёруғликни сезди. Йўл-йўлакай ўйлаб кетди: "Чиндан ҳам оқ йўл дегани нимаси экан, ахир манзилга боргунча қора асфальтда кетамиз. Онам ҳам ҳаммиша болам, оқ йўл сенга, деб дуо қиладилар... Қизиқ, одамлар нималарни ўйлаб топишмайди-я". У "оқ йўл" тушунчасини ўша куни бошига бир кўнгилсиз воқеа тушмагунча чуқур англамаганди.

Оқ йўлдаги
қора доғлар

Дарҳақиқат, инсон ҳаётининг кўп қисми йўлларда ўтади. Йўллар яхши-ёмон инсонларга ва ходисаларга гувоҳ. Кутилмаганда йўлимизда кўнгилсизликлар ҳам учраб туради. Биз айтётган кўнгилсизликларнинг асосий қисми йўл ҳаракати қоидаларини бузиш ҳоллари билан бевосита боғлиқлиги бугун ҳеч кимга сир эмас. Қарс икки қўлдан чиқади, деганларидек, "ГАИ"— йўл посбонлари орасида ўз касбини виждонан бажараман, деб хатога йўл қўядиган соҳа вакиллари ҳам йўқ эмас.

Пўлатжон Азимов кўшни туманга кириб боришида шундай ходимлардан бири унинг машинасини тўхтатди ва ҳужжатларини текшириб-текширмай жаримага тортиди. Пўлатжоннинг машинасини жарима майдончасига қўйиб, бунинг натижасида оз эмас, кўп эмас, нақ икки йил бечорани яёв қолишига сабабчи бўлиб, унга моддий ва маънавий зарар етказди. Бундай адолатсизликка чидалмаган П.Азимов жавобгар Темур Ботировга нисбатан "етказилган моддий ва маънавий зарарларни ундириш ҳақида" судга ариза билан мурожаат қилди.

Суд мажлисида П.Азимов бошқарувида бўлган "Нексия" русумли автомашинани бошқариб келаётганлигини, Т.Ботиров уни тўхтатганлигини, инспектор ўзини таништирмасдан автомашинани ҳужжатларини талаб қилганлигини, ҳужжатларни бермаганлиги сабабли уни автомашинадан туширганлигини, жавобгар Т.Ботиров автомашинани миниб, жарима майдончасига олиб кетганлигини, ҳолат юзасидан прокуратурага мурожаат қилганлигини, бу иш бўйича қонуний асосда ишлар олиб борилгани, бу ўртада унинг автомашинаси жарима майдончасида узоқ муддат қолиб кетиши натижасида кўп миқдорда моддий зарар кўрганлиги сабабли маълум миқдорда тоvon пули ундиришни сўради.

Суд ишни батафсил ўрганиб, томонларни эшитиб, юқоридаги ҳолатлар ва қонуннинг мазкур талабига риоя этган ҳолда, даъвогарнинг моддий зарар ундириш ҳақидаги даъво талабини муҳокама қилиб, ушбу моддий зарар бўйича даъвогар томонидан исботловчи далилларни судга тақдим қилганлигини инобатга олиб, жавобгардан даъвогар фойдасига маълум миқдорда моддий зарар ундиришни лозим топди.

Шерзод ТЎХТАЕВ,
фуқаролик ишлари бўйича Касби туманлараро суди раиси

Юртимизда Президентимиз ташаббуси билан ёши улуг инсонларга хурмат-эҳтиром кўрсатиш, уларнинг турмуш шароитини янада яхшилаш, Ватанимиз равнақи ва юртимиз келажаги учун бекиёс хисса қўшган кексаларни ҳар томонлама ижтимоий муҳофаза қилишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Кексаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни кучайтириш, уларга ижтимоий хизматлар кўрсатиш тизимини яхшилаш борасида комплекс чора-тадбирлар амалга оширилиб, соҳага оид 10 дан ортиқ қонун ҳужжатлари қабул қилинди. Нурунийларнинг ижтимоий фаоллигини қўллаб-қувватлаш мақсадида "Фахрий мураббий" ордени ва "Меҳнат фахрийси" кўкрак нишонини таъсис этилди.

Барча ишловчи пенсионерларга пенсияни тўлиқ миқдорда тўлаш йўлга қўйилди. Вилоятлар, туман ва шаҳарларда нурунийлар жамоатчилиги кенгашлари, маҳаллаларда "Кексалар маслаҳати" гуруҳлари ташкил этилди. "Кексалар ҳафталиги" ва "Кексалар учун туризм ойлиги"ни ўтказиш анъанага айланди.

Президентимизнинг 2022 йил 1 мартдаги "Оила ва хотин-қизлар билан ишлаш, маҳалла ва нурунийларни қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони бу борада яна бир муҳим қадам бўлди. Фармонга асосан ижтимоий ҳамжихатлик ва адолатлилик тамойиллари асосида кекса авлод вакилларининг ҳаёт сифати ва узоқ умр кўриш даражасини ошириш, уларга соғлиқни сақлаш, ижтимоий ҳимоя, таълим, маданият ва транспорт тизимларидан кенг фойдаланиши учун қулай шарт-шароитлар яратиш, нуруний ва кексаларни қўллаб-қувватлаш бўйича давлат сиёсатининг асосий йўналишлари белгиланди.

Шу куни қабул қилинган "Маҳалла ва нурунийларни қўллаб-қувватлаш вазирлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида"ги Президент Қарорига мувофиқ, Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги Маҳалла ва нурунийларни қўллаб-қувватлаш вазирлиги сифатида қайта ташкил этилди.

Бундан ташқари, 2022 йил 15 мартда мамлакатимизда кексаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг турмуш даражаси ва ижтимоий фаоллигини янада ошириш мақсадида Президентимизнинг "Нурунийларни ҳар томонлама қўллаб қувватлаш, уларнинг турмуш даражасини оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори ҳам қабул қилинди.

Мазкур қарорга мувофиқ, корхона ва ташкилотлардаги "Фахрийлар кенгашлари", фуқаролар йиғинларидаги "Кексалар маслаҳати" гуруҳларининг фаолиятини мувофиқлаштириш, меҳнат фахрийларининг маҳаллаларда тинчлик ва осойишталикни таъминлаш, ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштиришдаги иштирокини кенгайтириш белгиланди. "Ҳеч ким меҳр ва эътибордан четда қолмасин" шиори остида ижтимоий ҳимояга муҳтож

Халқимиз
азал-азалдан
кексаларга
ҳурмат-
эътиборда
бўлишни эзгу
қадрият деб
билади.

ҲЕЧ КИМ

меҳр ва эътибордан
ЧЕТДА ҚОЛМАЙДИ!

бўлган кексалар ва нурунийларнинг ҳолдан доимий хабар олиш тизимини ташкил қилиш, кексалар ва фахрийларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш мақсадида "Нурунийлар маскани" мажмуаларида ва маҳаллаларда турли маданий-маърифий тадбирлар ўтказиш бўйича тартиблар белгилаб берилди.

Ушбу қарорга қўра, "Бир нуруний ўн ёшга масъул" тамойили асосида маҳаллалардаги ёшларнинг тарбияси ва ахлоқида бўлган ижобий ўзгаришлардан келиб чиқиб, нуруний ва зиёлилар Ўзбекистон фахрийларининг ижтимоий фаолиятини қўллаб-қувватлаш "Нуруний" жамғармаси маблағлари ҳисобидан рағбатлантириб борилиши белгиланди.

Шунингдек, маҳаллаларда аҳолига кўрсатиладиган тиббий хизматлар, мактабларда ўқувчиларнинг дарсларни ўзлаштириши, давомати, бандликка қўмақлаштириш марказлари томонидан фуқароларни иш билан таъминлаш даражаси ва бошқа давлат хизматларининг кўрсатилиши бўйича нурунийларнинг жамоатчилик назорати ўрнатилди.

Нурунийларни қўллаб-қувватлаш мақсадида 2022 йил 1 апрелдан бошлаб ўзгалар парваршига муҳтож бўлган ёлғиз кексалар ва ёлғиз яшайдиган кексалар ҳар йили бир маротаба санаторийларда бепул соғломлаштирилиши белгиланди. Бундан ташқари, эндиликда шароити оғир ва кам таъминланган кексаларга шифокорларнинг рецептларига асосан 3 ойлик эҳтиёждан келиб чиқиб, дори воситалари олиб берилади ҳамда жарроҳлик амалиётларининг харажатлари қопланади. Оғир ташхисли касалликлари ҳамда ногиронлиги бўлган кексаларга шифокорларнинг рецептларига мувофиқ, 3 ойлик эҳтиёждан келиб чиқиб, дори воситаларининг 50 фонизгача бўлган суммаси компенса-

ция сифатида тўлаб берилади.

Яна бир муҳим жиҳат — энди кексаларнинг жисмоний тарбия ва спорт йўналишидаги муассасаларда жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишлари учун абонемент харажатлари қопланади. Давлат театрлари ва музейларига кексалар учун чипта нархлари тўлиқ қоплаб берилади.

Яна бир муҳим воқеа — кекса-ю ёш севиб томоша қиладиган "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" телекўрсатуви мазмунан бойитилган ҳолда, оилаларни мустаҳкамлаш, миллий ва умуминсоний қадриятларни асраб-авайлаш ҳамда ёшларни Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш бўйича тасвирга олинмиши белгиланди. "Нурунийлар маслаҳати", "Маҳаллада гурунг", "Ёшлар нурунийлар нигоҳида" рўқни остида обрў-эътиборли кекса авлод вакилларининг бой ҳаётий тажрибасига бағишланган маърифий телекўрсатувлар ҳар куни эфирга узатиладиган бўлди.

Бундан ташқари, ўзгалар парваршига муҳтож бўлган ҳамда ёлғиз яшовчи кексаларни маънавий-руҳий ҳамда психологик қўллаб-қувватлаш мақсадида жойлардаги давлат органлари ва муассасаларининг малакали психологлари, фаол ёшлардан иборат бўлган волонтерлик гуруҳлари ташкил этилади. Улар ҳар икки ойда камида бир маротаба ўзгалар парваршига муҳтож бўлган ёлғиз кексаларнинг ҳолдан хабар олиши белгиланди. Ушбу тадбирларни ташкил этишга ёшлар етакчилари шахсан масъул ҳисобланади.

Юртимизда нурунийларни қўллаб-қувватлаш борасида амалга оширилаётган ушбу тадбирлар уларнинг доимий эътибор ва эъозда эканлигидан далолатдир.

Омон САТТОРОВ,
фуқаролик ишлари бўйича Янгийўл
туманлараро суди судьяси

100 нафар ходимга
рағбат пули ундириб берилди

Паркент туман маданият бўлими ходимлари иш ҳақида қўшимча сифатида кўп йиллик меҳнати учун берилиши лозим бўлган моддий рағбатлантириш тўлови тўланмаётганлигидан норози бўлиб туман адлия бўлимига мурожаат қилган.

Мурожаат туман адлия бўлими ходимлари томонидан ўрганиб чиқилганда ҳақиқатан ҳам маданият бўлими ходимларига иш ҳақида қўшимча сифатида кўп йиллик меҳнати учун тўланиши лозим бўлган моддий рағбатлантириш пули берилмаётгани маълум бўлди.

Ваҳоланки, Президентимизнинг 2020 йил 26 майдаги "Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарорининг 11-бандида, давлат хизматчилари учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг ягона тизими жорий этилгунига қадар Маданият вазирлиги ходимлари учун Давлат бюджетидан ажратиладиган маблағлар ҳисобидан моддий рағбатлантириш жорий этилиши белгиланган.

Тўланган ҳужжатларга қўра, туман маданият бўлимининг 100 нафар ходимига 776,6 миллион сўмлик иш ҳақида қўшимча сифатида кўп йиллик меҳнати учун тўланиши лозим бўлган моддий рағбатлантириш тўловларини ундириб бериш юзасидан фуқаролик ишлари бўйича Юқоричирик туманлараро судига даъво аризаси киритилди. Даъво тўлиқ қаноатлантирилди ва туман маданият бўлими зиммасига ходимларга тўланмасдан қолган моддий рағбатлантириш тўловларини тўлаб бериш мажбурияти юклатилди.

Гулбой РАҲМОНҚУЛОВ,
Паркент туман адлия бўлими бошлиғи